

provincie groningen

bezoekadres: **Martinikerhof 12**

postadres: **Postbus 610
9700 AP
Groningen**

algemeen telefoonnr: **050 316 49 11**

algemeen faxnr.: **050 316 49 33**

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Ministerie van Economische Zaken,
t.a.v. de heer R. Moor
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum : **15 APR. 2014**
Briefnummer : 2014-15.377/16/A.10, RS
Zaaknummer : 513702
Behandeld door : Smale P.A.
Telefoonnummer : (050) 316 4784
Antwoord op : Internetconsultatie Wet Windenergie op Zee
Bijlage : 1
Onderwerp : Zienswijze Wet Windenergie op Zee

Geachte heer Moor,

Naar aanleiding van de internetconsultatie van de Wet Windenergie op Zee, delen wij u het volgende mee.

Inleiding

De provincie Groningen is een groot voorstander van windenergie op zee. Wij zien grote kansen in deze sector voor een groei in werkgelegenheid en economische ontwikkeling in onze provincie. Met Eemshaven beschikt de provincie over een goede uitvalsbasis om windparken te gaan bouwen en onderhouden, zowel in Nederland als Duitsland.

De provincie Groningen heeft samen met de andere Energy Valley provincies (Fryslân, Drenthe en Noord-Holland) op 2 april het 'SWITCH' document aangeboden aan minister Kamp en aan de heer Nijpels, als voorzitter van de Borgingscommissie, die toeziet op de uitvoering van het SER Energieakkoord. SWITCH is een praktische uitwerking van dit Energieakkoord in het Energy Valley gebied en we zijn verheugd dat zowel minister Kamp als de heer Nijpels dit ondersteunen.

Zienswijze Wet Windenergie op Zee

Wij zijn verheugd dat het Rijk met deze wet een aantal wijzigingen doorvoert waardoor de uitrol van windenergie op zee versneld kan worden. Wij hebben geconstateerd dat TenneT door deze wet de opdracht krijgt het net op zee voor te bereiden. Tevens hebben wij geconstateerd dat de formele aanwijzing van TenneT als netbeheerder op zee hiermee nog niet geregeld is. Dat zal pas plaatsvinden bij de definitieve vaststelling van het STROOM-traject; de samenvoeging van de Gas- en Elektriciteitswet.

Een van de belangrijke elementen uit SWITCH is juist het aanwijzen van TenneT als netbeheerder op zee. Wij zijn van mening dat TenneT zo snel mogelijk moet worden aangewezen als netbeheerder op zee en dat de kosten voor het net op zee worden gesocialiseerd. Het laten uitrollen van het net op zee door TenneT kent een aantal voordelen. Hierdoor kunnen de kosten voor windenergie op zee worden teruggedrongen, omdat TenneT langjarig kan afschrijven en goedkoper kan

GEDEPUTEERDE STATEN

inkopen. Tevens kan TenneT als overheids N.V. beter het algemeen belang bewaken.

Wanneer TenneT het net op zee zou uitrollen vanuit de Eemshaven, kan TenneT vanuit hier ook goed het Duitse net op zee bedienen. Het aantrekken van een kabelfabriek naar de Eemshaven ligt dan voor de hand en is een uitstekende kans voor de werkgelegenheid in deze regio. Tenslotte levert het uitrollen van het net op zee vanuit Duitsland mogelijkheden op voor grotere interconnectie met Duitse windparken op zee. Wij pleiten voor grensoverschrijdende experimenteerruimte tussen Nederland en Duitsland op het gebied van interconnectie en grootschalige opslagfaciliteiten zoals Power2Gas en een Valmeer. Dit past ook binnen de Europese doelstelling om te komen tot één energiemarkt. Wij gaan hierover graag met u in gesprek, in het kader van de verdere uitwerking van SWITCH.

Wat betreft de socialisering van het net op zee, constateren we dat op dit moment de kosten en het risico voor het aansluiten van een windpark op zee geheel bij de ontwikkelaar ligt. Voor energiecentrales en windparken op land zijn de kosten hiervan wel gesocialiseerd. Door het net op zee te socialiseren wordt het risico bij de ontwikkelaar weggenomen en kunnen de kosten voor wind op zee dalen. Wij beseffen ons dat het net op zee dan op een andere manier gefinancierd zou moeten worden. Wij zijn dan ook zeer benieuwd naar de uitkomsten van het traject van de Nederlandse Investeringsinstelling (NII) voor de financiering van windenergie op zee.

Tot slot willen wij u er op wijzen dat wij een zienswijze hebben ingediend op de Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee (zie bijlage). Wij vragen aan het Rijk om middels een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) goed in kaart te brengen op welke wijze het defensiegebied boven de Wadden kan bijdragen aan energieopbrengsten en kostprijsverlaging van wind op zee. Door het ontbreken van deze informatie kunnen deze belangen en die van Defensie niet goed tegen elkaar worden afgewogen. Dit gebied biedt de mogelijkheid om grootschalig wind op zee uit te rollen. Wanneer TenneT hier het net op zee gaat aanleggen is onze indruk dat dit kostenbesparend kan werken. Windenergie op zee is door de afspraken in het SER-akkoord inmiddels een nationaal belang. Het goed onderzoeken van de mogelijkheden die het Defensiegebied boven de Wadden kan bieden voor kostprijsverlaging van windenergie op zee is daarom zeer belangrijk.

Indien u vragen heeft over deze zienswijze kunt u contact opnemen met de heer P.A. Smale van de afdeling Ruimte & Samenleving (T: 050-316 4784, E: p.smale@provinciegroningen.nl)

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

provincie
groningen

bezoekadres: Martinierkhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

algemeen faxnr.: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Centrum Publieksparticipatie
o.v.v. Windenergie op Zee
Postbus 30.316
2500 GH DEN HAAG

Datum : **18 FEB. 2014**
Briefnummer : 2014-07400/8/A.10, RS
Zaaknummer : 498644
Behandeld door : Smale P.A.
Telefoonnummer : (050) 316 4784
Antwoord op : uw brief met kenmerk IENM/BSK-2014/3204
Bijlage :
Onderwerp : Verzoek om reactie op het Ontwerp-Rijksstructuurvisie
Windenergie op Zee

Geachte heer, mevrouw,

Er is door ons inhoudelijk gekeken naar de documenten die ter inzage zijn gelegd met betrekking tot de Ontwerp Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee. Wij zijn van mening dat de inhoud op punten aangescherpt kan worden. Met deze brief dienen wij daarom een zienswijze in op de Ontwerp Rijkstructuurvisie Windenergie op Zee. Wij vragen u deze punten te verwerken in de definitieve versie van het stuk.

Zienswijze

Naar aanleiding van de Ontwerp Rijkstructuurvisie Windenergie op Zee merken wij het volgende op:

1. Er is meer ruimte voor wind boven de wadden dan nu in de Ontwerp Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee aangewezen wordt. Ondanks dat naar aanleiding van onze zienswijze het gebied voor windenergie boven de Wadden verder wordt vergroot, constateren wij dat er meer ruimte is, met name in het defensiegebied.

In de voorliggende ontwerp structuurvisie wordt gerefereerd aan het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van het kabinet Rutte II, waarin wordt aangegeven dat het doel van de Roadmap 2050 ('een volledig duurzame energievoorziening') wordt onderschreven. Een aanzienlijke rol is daarbij weggelegd voor windenergie op zee.

Het gebied boven de Wadden kent hoge windsnelheden en nauwelijks obstakels in de vorm van scheepvaartroutes of mijnbouwactiviteiten. Het gebied voor de Hollandse Kust is wat dat betreft een stuk complexer, krapper en de energetische opbrengst is hier mogelijk kleiner.

Wil windenergie op zee na 2020 doorgroeien, dan moet aanpassing van defensiegebied bespreekbaar gemaakt worden. Daarbij zou een deel van het defensiegebied te verplaatst kunnen worden naar een noordelijker gedeelte van de Economische Exclusieve Zone. In de Ontwerp Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee wordt hierover aangegeven dat

GEDEPUTEERDE STATEN

een "afweging zal worden gemaakt tussen een andere vormgeving of eventuele verplaatsing van het aanwezige defensiegebied".

Wij willen dat er een open en transparante afweging gemaakt wordt tussen de nationale belangen van de energievoorziening en defensietaken. Ook in het licht van de doelstellingen van het energieakkoord tot kostprijsreductie, kunnen wij moeilijk begrip opbrengen voor het prevaleren van het sectorbelang van defensie boven de offshore windenergie met een hoog rendement. Wij verzoeken u hierover een diepgaand onderzoek uit te voeren. Daarbij moet inzichtelijk gemaakt worden wat vanuit het oogpunt van kostenverlaging, energieopbrengst en natuur en milieu het meest geschikte zoekgebied is. Dit sluit ook aan op het advies van de commissie m.e.r. op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Wij constateren dat het advies van de commissie m.e.r. op dit punt nog onvoldoende is toegelicht en bovenstaande punten in de ontwerpstructuurvisie nog onvoldoende zijn uitgewerkt.

2. Wij vinden het van groot belang dat de kosten voor de aansluiting van windparken op zee gesocialiseerd worden en dat TenneT als landelijk netwerkbeheerder deze kabels aanlegt. Hiermee kunnen de kosten voor het ontwikkelen van windparken op zee terug worden gedrongen en het kan de uitrol van windenergie op zee versnellen. Zie hiervoor ook onze brief van 25 januari 2011 aan de toenmalige minister Verhagen van het ministerie van EL&I en minister Schultz van Haegen van het ministerie van I&M, met kenmerk 2011-02708/4/A.17, RP.
3. De Rijksoverheid is thans aan het onderzoeken is of het efficiënt is om een netwerk en een zogeheten 'stopcontact op zee' aan te leggen. Samen met stichting Energy Valley zien wij mogelijkheden voor het ontwikkelen van zo'n stopcontact (E-hub) boven de Waddeneilanden. Dit in combinatie met een faciliteit voor grootschalige opslag van elektriciteit. Wij zien kansen om naast de Nederlandse windparken ook de Duitse windparken en interconnectoren op elkaar aan te sluiten. Wij willen hierover met u in gesprek gaan. Wij vragen u daarnaast om een zoekgebied ten Noorden van de Waddeneilanden aan te wijzen voor een dergelijk energie-eiland. In uw reactiedocument geeft u aan dat het gebied ten Noorden van de Waddeneilanden een denkbare locatie is.
4. In onze zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau hebben wij u verzocht om rekening te houden met de beschikbare ruimte op het elektriciteitsnetwerk op land, wetende dat er de komende jaren zowel op land als op zee meer elektriciteit geproduceerd zal worden. In de Ontwerp Rijksstructuurvisie geeft het Rijk aan dat dit vermoedelijk zal leiden tot capaciteitsvergroting. U geeft echter in het Reactiedocument ook aan dat de capaciteit van het netwerk op land geen expliciet onderdeel uitmaakt van de Ontwerp Rijksstructuurvisie, maar dat er hierbij sprake is van ondersteunend en aangrenzend beleid. Wij wijzen er op dat de minister van Economische Zaken in een brief van 10 juli 2013 (betreffende de evaluatie van het SEVIII) aan de Tweede Kamer heeft aangegeven raakvlakken tussen de verschillende structuurvisies zoveel mogelijk te benoemen en de afstemming te verduidelijken. Wij willen als regio over deze afstemming worden geïnformeerd.
5. De provincie Groningen is een groot voorstander van windenergie op zee en wij ondersteunen deze sector op allerlei vlakken. Om wind op zee een

echte impuls te geven is kostprijsreductie noodzakelijk. Innovatie is een belangrijk onderdeel in dat proces.

In het kader van de afspraken die zijn gemaakt tussen het IPO en het Rijk over Wind op Land heeft Provinciale Staten op 29 januari 2014 ingestemd met de uitbreiding van de gebieden voor windenergie bij Eemshaven en Delfzijl. Binnen één van deze uitbreidingen bij de Eemshaven hebben wij planologisch ruimte gereserveerd voor een testveld. De partijen NUON en ECN zijn plannen aan het uitwerken om hier een testfaciliteit voor offshore turbines te creëren. Dit draagt bij aan kostprijsverlaging en geeft een impuls aan de offshore windsector, onderwijs, onderzoek en werkgelegenheid.

Ons is bekend dat de offshore wind sector graag een testveld op zee wil realiseren, project 'Leeghwater' genaamd. Wij wijzen er op dat er kansen liggen om het onshore testveld voor offshore turbines in de Eemshaven en het offshore testveld Leeghwater met elkaar te verbinden. Tussen de beide Gemini windparken ligt nog een vergunning voor Clearcamp. Dit gebied kan gebruikt worden voor project Leeghwater. Daarnaast kan het nieuw aan te wijzen gebied ten westen van de Gemini parken een mogelijkheid bieden voor een offshore testveld.

6. Voorkom negatieve cumulatieve effecten op natuur en milieu zoveel mogelijk door de aanbesteding en bouw van parken ook af te stemmen met onze buurlanden. Op die manier kunnen wij bij de bouw van de parken natuur en milieu zoveel mogelijk ontzien. Dit strookt met de voorgestelde maatregelen uit de planMER.
7. Wij weten dat het onderzoek naar windenergie binnen de 12-mijls zone (nearshore) een parallel traject is dat niet wordt meegenomen in de Rijksstructuurvisie. U geeft echter aan dat wanneer blijkt dat nearshore een reële optie is, een formeel proces van aanwijzing van gebieden zal volgen. Wij vragen u hierbij om rekening te houden met het volgende.
 - a. Indien er nearshore windparken ten Noorden van de Waddeneilanden gerealiseerd gaan worden, is de kans groot dat de elektrische infrastructuur gaat aanlanden in de Eemshaven. Houd daarbij rekening met de fysiek beschikbare ruimte in de Waddenzee en de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk op land.
 - b. Het onderzoek naar locaties voor nearshore zorgt voor onrust bij met name kustgemeenten. Eén van de mogelijke locaties ligt boven Ameland. Wij vinden dat u rekening dient te houden met de grote belangen die spelen in het Waddenzeegebied op het gebied van natuur, recreatie en toerisme. Het is een uniek natuurgebied met de status van Natura2000 en Werelderfgoed. Dit aspect moet zwaar gewogen worden in uw belangenafweging of er boven de Wadden wel of geen nearshore windparken moeten komen.

Tot slot willen wij benadrukken dat wij een groot voorstander zijn van windenergie op zee. De toekomst voor windenergie ligt op zee en wij zien hier grote kansen om doelstellingen op het gebied van duurzame energie te combineren met bedrijvigheid en werkgelegenheid. Wij zijn als provincie dan ook actief om deze bedrijfstak te ondersteunen en uit te bouwen, op allerlei vlakken. Dat doen wij o.a. door het versterken van de positie van de Eemshaven via onze rol als aandeelhouder in de overheids-NV Groningen Seaports, maar ook door

ondersteuning van het onderzoek en onderwijs via de Energy Academy Europe. Dit past bij onze positie van Energy Port.

Daarnaast zien wij kansen voor het ontwikkelen van een Europees netwerk op zee, die offshore windparken en interconnectoren met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen wij elektriciteit beter balanceren en wordt het elektriciteitsnetwerk steeds meer Europees. Dat komt overeen met de wensen van de Europese Commissie en het North Sea Grid Initiative, waar ook Nederland bij is aangesloten. Wij zijn samen met stichting Energy Valley actief op dit vlak met onderzoek naar een Elektriciteits-hub op zee i.c.m. grootschalige opslag van elektriciteit.

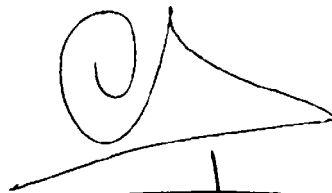

Tevens zijn wij in Energy Valley verband actief op het gebied van windenergie op zee. Binnenkort wordt het SWITCH document aangeboden aan minister Kamp, als reactie op het SER-Energieakkoord. Het SWITCH document betreft een uitwerking van het SER-Energieakkoord en windenergie op zee maakt daar een belangrijk onderdeel vanuit.

Wij vragen u daarom de structuurvisie Wind op Zee met inachtneming van de punten uit onze zienswijze voortvarend vast te stellen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.